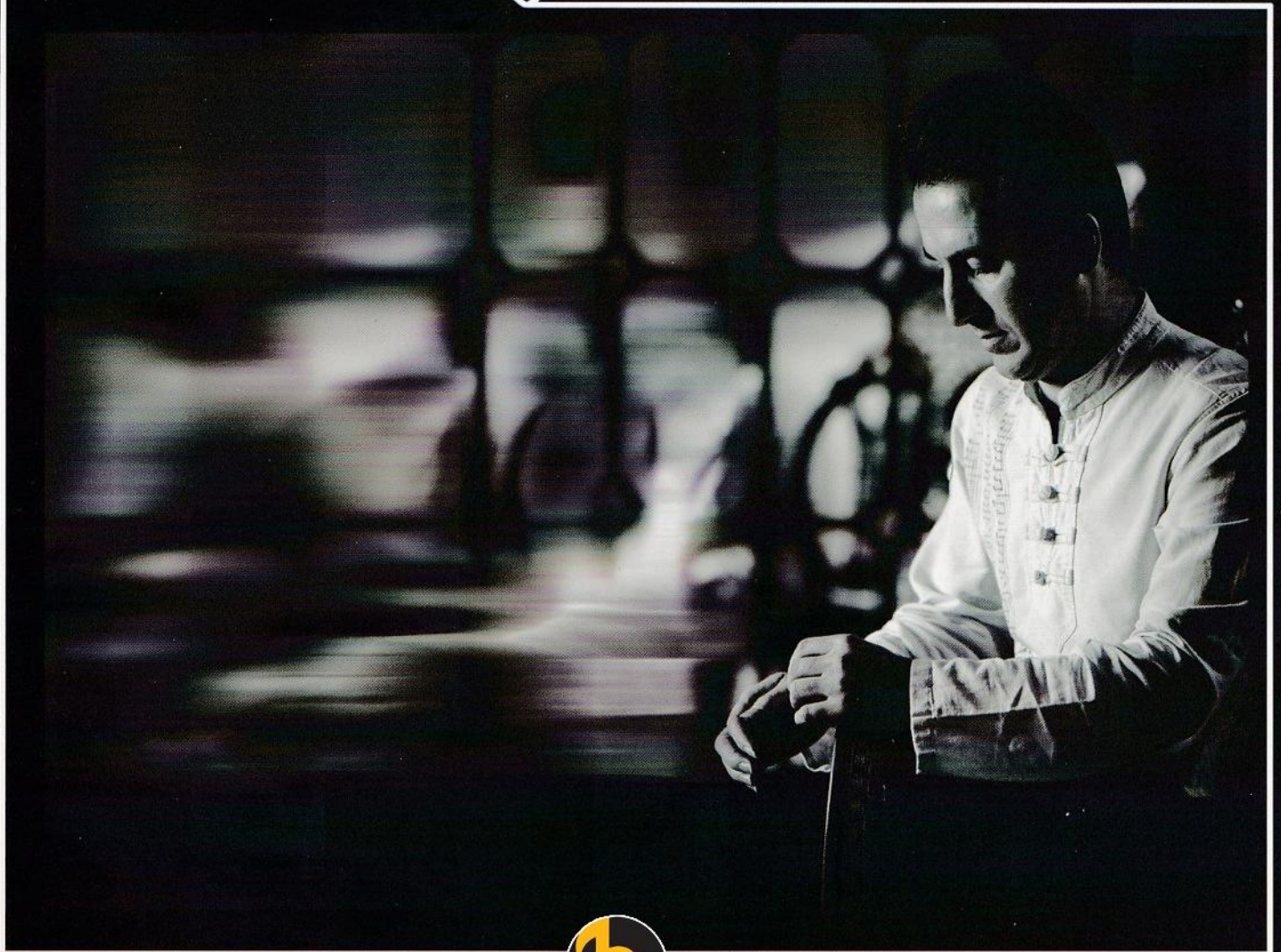

مؤلف: یاسر بیات

چشمه خروشان ریتم

سرشناسه	: بیات، یاسر، ۱۳۶۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: تنبک و چشمه خروشان ریتم / نوشته و تدوین یاسر بیات.
مشخصات نشر	: تهران: شالان، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۸ص. مس. ۲۹×۲۱؛
شابک	: 978-622-647430-6
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۴۸-۱۴۶.
موضوع	: تنبک -- راهنمای آموزشی
موضوع	: Zarb -- Study and teaching
موضوع	: موسیقی برای تنبک -- پارتیسیون
موضوع	: Zarb music -- Scores and parts
موضوع	: موسیقی ایرانی -- ریتم و وزن
موضوع	: Music, Iranian -- Meter and rhythm*
رده بندی کنگره	: ۷۲۵MT
رده بندی دیویی	: ۷۸۹/۶۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۴۰۵۳۶۰
وضعیت رکورد	: فیپا

www.porsemanpress.com
Email: info@Porsemanpress.com

تنبک و چشمه خروشان ریتم

نویسنده و تدوین: یاسر بیات

ناشر: شالان

طراحی جلد: سعید زمانی

عکاس: آرزو عنبرستانی

چاپخانه: ترانه

تیراژ: ۵۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۹

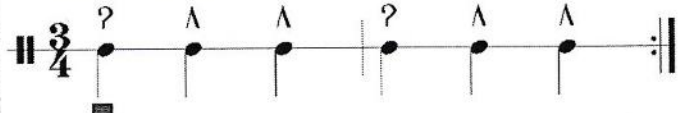
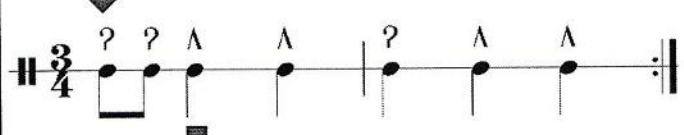
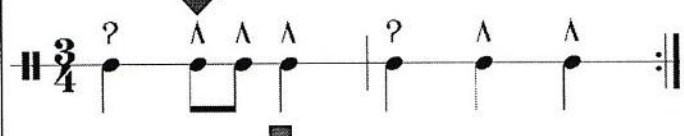
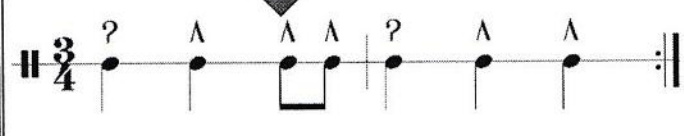
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۴۷۴-۳۰-۶

آدرس: میدان انقلاب- خیابان منیری جاوید- کوچه صابر- پلاک ۱- طبقه ۴

تلفن: ۶۶۴۶۰۸۸۱

۱۲	بخش نخست
۱۴	بخش اول
۱۶	جدول الگوهای دوبل در ریتم والس
۱۷	جدول الگوهای جابه‌جایی در ریتم والس
۲۱	جدول الگوهای دوبل در حی‌الله
۲۶	جدول ریتم حی‌الله
۲۹	قطعه چیست؟
۳۱	له ریتم شش‌هشت سنگین
۳۳	روند شکل‌گیری ریتم شش‌هشت سنگین
۳۶	آتود
۳۹	بخش دوم
۴۰	مرور موضوعات
۵۴	له ریتم چهار چهار سنتی
۵۹	له تصنیف‌خوانی با ریتم پاسادوبل
۶۳	له شش‌هشت معمولی
۶۸	بخش سوم
۶۹	مرور موضوعات
۷۰	تزئینات تکی و دوتایی
۷۱	نگارش نت‌نویسی تزئین
۸۰	له شش‌هشت معمولی با تزئین دوتایی
۸۲	تصنیف‌خوانی با شش‌هشت معمولی با تزئین
۹۵	تکنیک تک با علامت γ
۹۷	بخش چهارم
۹۹	مرور موضوعات
۱۰۰	سکوت و تاثیر آن در ریتم‌سازی
۱۰۱	لیستهای اجرایی برای ریتم
۱۰۸	لیستهای اجرایی برای ریتم
۱۰۹	شش‌هشتم ساده با راهکار سکوت‌گذاری
۱۱۳	له ریتم شای

۱۱۶	لله تصنیف خوانی با ریتم سقزی
۱۱۸	لیستهای اجرایی برای ریتم
۱۲۳	تصنیف با ترکیب هل گرتن و فلاحی
۱۳۲	بخش پنجم
۱۳۳	مرور موضوعات
۱۳۵	له ریتم یاللی
۱۴۵	له ریتم چیفت تلی
۱۵۷	جدول لیست اجرایی در تمام بخشها
۱۶۲	فرهنگ اصطلاحات
۱۶۶	نگاهی به نوشتههای آتی
۱۶۷	منابع و مأخذ

	ریتم اصلی
	دوبل اول
	دوبل دوم
	دوبل سوم

در شکل بالا می‌بینیم که چگونه هر ضربه از ریتم اصلی به ترتیب با راهکار «دوتایی» به ریتم دیگری تغییر حالت داده است و به ترتیب ریتم؛ دوتایی (دوبل) اول، دوبل دوم و دوبل سوم اجرا می‌شود و سه ریتم متفاوت ولی هم‌خانواده با ریتم اصلی خواهیم داشت.

در زیر نت‌نویسی به صورت درس ارائه شده است که هنرجویان با ریتم و دگره‌ها و جملات جدید برگرفته از ریتم اصلی آشنا می‌شوند. در درس زیر در میزان‌های ۱، ۳ و ۵ راهکار دوتایی (دوبل) کردن به ترتیب روی ضرب‌های یک، دو و سه ریتم والس اجرا شده است و در میزان‌های ۲ و ۴ و ۶ ریتم اصلی تکرار شده تا ارتباط ریتم‌های ساخته شده با ریتم اصلی بهتر مشخص شده و ریتم اصلی فراموش نشود. با این نوع ارائه، جملات منسجم‌تر و زیباتری اجرا خواهد شد. به این ترتیب تنوع بیشتری برای اجرای ریتم والس داریم.

آواخوانی دوبل اول (تم، تم، بک، بک) دوبل دوم (تم، بک، بک، بک) دوبل سوم (تم، بک، بک، بک)

در این راهکار نت‌های اصلی (تم و بک) را با تکنیک‌های هم‌خانواده دست چپ «جابه‌جا» می‌کنیم. یعنی تم دست راست را با تم دست چپ و بک دست راست را با بک دست چپ؛ اما چون توانایی هنرجو هنوز در مرحله ابتدایی است فعلاً از تکنیک «بشکن» یا «پلنگ» با علامت \dot{V} استفاده می‌کنیم.

در ریتم والس میزانی را که دوبر شده در نظر بگیرید، نت اول یا چنگ اول سر جای خود باقی می‌ماند و نت دوم با تکنیک بشکن (پلنگ) جابه‌جا می‌شود. این راهکار برای تنوع صدادهی و گسترده‌ی ریتم، بسیار مناسب و پرکاربرد است و در حقیقت ورودی برای دست چپ در ریتم‌سازی است.

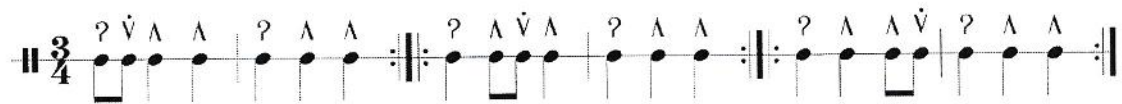
جدول الگوهای جابه‌جایی در ریتم والس

	دوبل اول
	جابه‌جایی اول
	دوبل دوم
	جابه‌جایی دوم
	دوبل سوم
	جابه‌جایی سوم

^۱ برای آشنایی بهتر با تکنیک‌ها و علائم تنبک می‌توانید به کتاب آموزش تنبک آقای بهمن رجبی نیز مراجعه کنید...

توجه کنید الگوی واژگانی همان است و فقط برای تنوع رنگ صوتی از راهکار جابه‌جایی استفاده شده است و به ترتیب می‌توان بر روی تمام ضربات این راهکار را استفاده کرد.

الگوی واژگانی دوبل اول (می‌زد، راست، راست) دوبل دوم (راست، می‌زد، راست) دوبل سوم (راست، راست، می‌زد)

تصنیف‌خوانی در ریتم والس

در ادامه فرایند یادگیری به معرفی چند نمونه از تصنیف‌های زیبا و ماندگار موسیقی ایران در قالب ریتم والس می‌پردازیم. برای درک بهتر پیوند شعر و موسیقی نت‌های ملودی آن نیز با اطلاعات مورد نیاز آهنگ، شامل؛ خواننده، آهنگساز و دستگاهی که در آن ملودی اجرا شده است نوشته شده تا راحت به آن دسترسی داشته باشیم. با ارائه نت‌نویسی کشش‌های شعر و ملودی در دسترس است و شناخت سرضرب یا اینکه کلام از کجای ملودی آغاز می‌شود، بسیار آسان است که این شناخت برای خوانندگان و نوازندگان اهمیت بسیار دارد. در حقیقت نگارنده در نظر دارد تا جدای از تنبک‌نوازی و شناخت ریتم مطالب را به صورتی تشریح کند که هنرجو به صورت کاربردی و سریع به یادگیری و استفاده از ریتم‌ها بپردازد و هم‌چنین با تصنیف‌خوانی به خوبی آشنا شود.

❖ می‌زده شب: آهنگساز: پرویز یاحقی، خواننده: مرضیه، دستگاه ماهور.

Tonmbak

Tar Santoor

mey za de šab co ze mey ka de bâz â yam

در هر بخش برای اجرای هر ریتم چند نمونه تصنیف ارائه می‌شود. توصیه می‌شود هنرجویان در ابتدا تنها با ریتم اصلی یا همان ریتم رایج، تصنیف را اجرا کنند، سپس با حالت‌های مختلف راهکارهای بسط و گسترش، جمله‌سازی و الگوهای دیگر بنوازند. نحوه تمرین باید به شکلی باشد که در ابتدا ریتم اصلی را با اصل آهنگ و نمونه صوتی موجود نواخته تا جای کلمات شعر را متناسب با نت‌نویسی ارائه شده با ملودی و کشش‌های ریتمیک آن کاملاً درک کرده و روی تنگ بینا کنید پس از اجرای صحیح ریتم اصلی با خود آهنگ، دست‌کم دو بیت اول تصنیف را حفظ نموده و با ساز زمرمه کرده و بنوازید در نهایت پس از تسلط روی آن،

♩ ریتم حی‌الله

(راست، می‌زد، راست، راست)

((تم، تم ک، بک، بک))

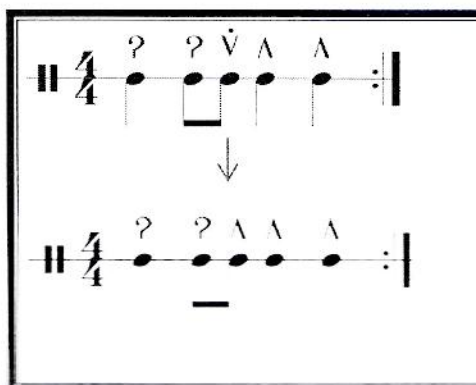
ریتم حی‌الله از ریتم‌های معروف خانقاه درویش است که با ساز دف بسیار پرکاربرد است و در موسیقی ایرانی نیز مورد استفاده بسیار قرار گرفته است.

♩ راهکار ریتم رایج

ریتم رایج، ریتمی است که بین نوازندگان مرسوم‌تر است.

در زیر ریتم اصلی و رایج در جدول در کنار هم آمده است که نشان می‌دهد ریتم رایج فقط در کیفیت اجرا متفاوت است و صدای «بک» دست راست تبدیل به صدای «بشکن» در دست چپ شده است. در اینجا ریتم رایج در واقع همان راهکار جابه‌جایی ریتم اصلی حی‌الله است. همان‌طور که گفتیم، راهکار جابه‌جایی در ابتدا بیشتر از صداهای هم‌خانواده استفاده می‌شود و در مراحل بعدی صداهای دیگر را جابه‌جا می‌کنیم.

	<p>ریتم رایج</p> <p>(ریتم مرسوم بین نوازندگان)</p> <p>ریتم اصلی حی‌الله</p> <p>(ریتم‌های معروف خانقاه درویش)</p>
---	--

نکته: همین‌طور که در جدول مشاهده می‌کنیم ریتم حی‌الله در جدول در کنار ریتم رایج و صدای «بک» دست راست تبدیل به صدای «بشکن» در دست چپ شده است. در اینجا ریتم رایج در واقع همان راهکار جابه‌جایی ریتم اصلی حی‌الله است. همان‌طور که گفتیم، راهکار جابه‌جایی در ابتدا بیشتر از صداهای هم‌خانواده استفاده می‌شود و در مراحل بعدی صداهای دیگر را جابه‌جا می‌کنیم.

By: YASER BAYAT

Tonbak

and the
Roaring Spring
of Rhythm

نگارنده در صدد است جدای از آموزش نوین ساز تنبک و تکنیک های آن، تصنیف خوانی، شناخت ریتم های ایرانی و محلی، ریتم های جهانی، روش ریتم سازی و بسط و گسترش ریتم را نیز آموزش دهد که در دگره (واریانس) و جمله سازی راهکارهایی ارائه داده است.

نگارنده این روش را بر اساس دسته بندی فرم های شعری، فرم های موجود در موسیقی بین المللی، موسیقی ایرانی و نیز ابداعات شخصی استخراج کرده و انجام داده است. با توجه به پژوهش های فراوان و تجربه سال ها تدریس، تلاش شده است شیوه ای آسان و کاملاً کاربردی، علمی، سریع و متفاوتی معرفی شود که هنرجو در جلسه اول نیز توانایی اجرای ریتم و همراهی با چند تصنیف را به دست آورده و بتواند بنوازد.

